

Socialstyrelsen om läkarbristen:

Omfördelning av arbetsuppgifter kan behövas

Det råder fortsatt brist på specialisläkare. Och »om invandringen minskar behövs betydligt fler utbildningsplatser för att svara upp mot efterfrågan på läkare i Sverige«. Den bedömningen gör Socialstyrelsen i sin senaste rapport om tillgången på hälso- och sjukvårdspersonal.

Huvudmännen, det vill säga landstingen, har ansvaret för att utbilda så många specialisläkare som behövs, påpekar Socialstyrelsen i sin »Årsrapport NPS 2010, En analys av barnmorskors, sjuksköterskors, läkares, tandhygienisters och tandläkares arbetsmarknad«, som presenterades fredagen den 29 januari.

Rapporten beskriver tillgång och efterfrågan på bland andra läkare.

»Med nuvarande utbildningskapacitet och höga invandringsnivå« kan tillgången på läkare fram till år 2023 vara relativt oförändrad jämfört med 2007, enligt Socialstyrelsen. Men efterfrågan på läkare, särskilt specialisläkare, är – och beräknas förbli – större än tillgången.

Att förlita sig på invandring är en osäker strategi, enligt Socialstyrelsen.

Förutom utökad utbildningskapacitet och fortsatt invandring finns ett tredje sätt att komma åt läkarbristen, enligt Socialstyrelsen, och det är att omfördela arbetsuppgifterna mellan de olika yrkesgrupperna inom hälso- och sjukvården. De flesta arbetsuppgifter befinner sig i en gråzon. »Exempelvis är inte rätten att ställa diagnos reglerad i någon författning.

Det är snarare möjligheterna att vidta åtgärder utifrån diagnosen som skiljer olika yrkesutövare åt. Medan en läkare har rätt att ordinera behandlingar av de mest skilda slag har en sjuksköterska inte samma vida rätt«, skriver Socialstyrelsen.

Politiska prioriteringar och olika satsningar inom hälso- och sjukvården kommer att spela en viktig roll för hur efterfrågan fördelar sig mellan olika yrkesgrupper på längre sikt, enligt rapporten. Det är önskvärt att utvärdera effekten av de förändrade personalsammansättningar och de omfördelningar av uppgifter mellan olika yrkeskategorier som redan gjorts på olika håll i landet, anser Socialstyrelsen.

Den framtida efterfrågan på läkare är visserligen bero-

ende av landstingens ekonomi, som ser allt mörkare ut, men Socialstyrelsen påpekar att just hälso- och sjukvården är en mindre konjunkturkänslig bransch än andra.

Bristen på läkare gäller alltså främst specialisläkare, detta trots att antalet specialisläkare ökade i de flesta specialiteter under perioden 1995–2007, i genomsnitt med 29 procent. Mest ökade antalet kardiologer, med 90 procent under de tolv åren. Allmänmedicin ökade genomsnittligt, psykiatri ökade mindre än snittet med 25 procent, och geriatrik, inom vilken det till antalet endast finns 5 specialister per 100 000 invånare, ökade med 26 procent. Socialmedicinerna, däremot, minskade rejält med 31 procent.

Elisabet Ohlin

Papperslösa kan få rätt till vård

Asylsökande, gömda och papperslösa kan få rätt till subventionerad vård. Regeringen beslutade den 28 januari att tillsätta en utredning med syftet att anpassa den svenska lagstiftningen till internationella åtaganden.

Sverige hör till de mest restriktiva länderna i Europa när det gäller att ge vård till papperslösa, asylsökande och gömda. Landet har också fått hård kritik från bland andra FN:s rapportör för rätten till hälsa för att inte leva upp till en rad konventioner och deklarationer om allas rätt till bästa fysiska och psykiska hälsa.

Regeringen har dock hittills varit splittrad i frågan om subventionerad vård till papperslösa. Socialminister Göran Hägglund (KD) har kallat kritiken från internationellt håll för »pinsam« och velat ge

dess grupper samma rätt till vård som andra bosatta i landet. Migrationsminister Tobias Billströms (M) inställning har varit att Sverige med nuvarande lagstiftning uppfyller sina internationella åtaganden och att utvidgade rättigheter skulle kunna undergräva det svenska asylsystemet.

Nu tycks det dock som om Hägglunds linje har segrat. På torsdagen beslutade regeringen att tillsätta en utredning med uppdraget att »mot bakgrund av Sveriges internationella åtaganden« lämna förslag på »en utvidgad skyldighet för landstingen att erbjuda subventionerad hälso-

Eva Nilsson Bågenholm

och sjukvård åt de berörda grupperna«. Utredaren ska fästa särskild vikt vid barns behov. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2011.

– Det är väldigt positivt att de äntligen tillsätter en utredning, det är det vi har kämpat för. Vi vet ju inte var de kommer att lägga ribban, men uppdraget är det som vi har efterfrågat. Med tanke på att de har tid på sig till maj 2011 kan man hoppas att de gör det ordentligt, säger Läkarförbundets ordförande Eva Nilsson Bågenholm.

Vem som får utredningsuppdraget är ännu, den 29

januari, inte klart.

Enligt nuvarande regelverk har barn under 18 år som är asylsökande eller som gömmer sig undan avvisning full rätt till subventionerad vård. Vuxna asylsökande har rätt till subventionerad akutvård samt tand- och sjukvård som »inte kan anstå«. Papperslösa och vuxna som håller sig undan avvisning har bara rätt till icke-subventionerad akutvård. Ett flertal landsting har dock valt att på egen hand anta generösare bestämmelser.

Michael Lövtrup
Elisabet Ohlin

Åtalsbeslut i Astrid Lindgren-fallet

Beslut i åtalsfrågan i Astrid Lindgren-fallet väntades på måndagen den 1 februari klockan 14.00, alltså efter denna tidnings pressläggning, enligt ett pressmeddelande från chefs-

åklagare Peter Claeson på fredagen.

Läs senaste nytt om beslutet på Lakartidningen.se.